

Review(Interne audit) CO₂ reductiesysteem 2016
Conform niveau 3 op de CO₂-prestatieladder 3.0

Samen zorgen voor minder CO₂

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3	
2	Invalshoek A: Inzicht	4	
2.1.	Footprintberekening		4
2.2.	Kwaliteitsmanagement (ISO 14064-1 hoofdstuk 6)		4
2.3.	Overige bevindingen		5
2.4.	Corrigerende maatregelen		5
3	Invalshoek B: Doelstellingen	5	
3.1.	Voortgang doelstellingen		5
3.2.	Overige bevindingen		5
3.3.	Corrigerende maatregelen		6
4	Invalshoek C: Transparantie	7	
4.1.	Communicatiemomenten		7
4.2.	Overige bevindingen		8
4.3.	Corrigerende maatregelen		8
5	Invalshoek D: Sector- en keteninitiatieven	9	
5.1.	Constateringen		9
5.2.	Corrigerende maatregelen		9
6	Projecten	10	
6.1.	Constateringen		10
7	Doelstelling per eis	11	
8	Reflectie	13	
	Colofon	14	

1 Inleiding

In 2014 is het Managementsysteem t.b.v. CO2 prestatieladder bij NOTA Infra, thans NOTA Infra opgezet, geïmplementeerd en samengevoegd met andere kwaliteit- en veiligheidszorgsystemen.

Jaarlijks wordt de werking van de CO2 prestatieladder intern beoordeeld door Durk Deinum in zijn functie van KAM coördinator.

2 Invalshoek A: Inzicht

In dit hoofdstuk worden alle onderdelen uit categorie A conform niveau 3 op de CO₂-Prestatieladder 3.0 gereviewed.

2.1. Footprintberekening

Energiestroom	Constateringen
Scope 1	
Gasverbruik	<i>Is opgenomen in de footprint</i>
Auto's	"
Zelfrijdend materieel	"
Brandstof aangedreven materieel	"
Koudemiddelen	"
Scope 2	
Elektra	"
Privéauto's	"
Scope 3	
n.v.t.	

2.2. Kwaliteitsmanagement (ISO 14064-1 hoofdstuk 6)

Ten aanzien van het zelfrijdend materieel en brandstof aangedreven gereedschap wordt alleen het brandstofgebruik geïnventariseerd en geregistreerd. Registratie van gebruiksuren vindt plaats en is beschikbaar bij de KAM coördinator. Registratie per project vindt nog niet plaats. Projectvergelijkingen met referentie als draaiuren, omzet, e.d. kunnen dus nog niet worden gemaakt.

Aan de medewerkers is de methodiek en het doel van de CO₂ prestatieladder uitgelegd en zijn taken en bevoegdheden toegelicht. In 2016 zijn een aantal toolboxmeetings uitgevoerd waarbij CO₂ op de agenda stond. Op die manier is het bewustzijn bij medewerkers vergroot.

Er is geen sprake van nieuwe emissiebronnen. Een aantal machines zijn door nieuwe en schonere vervangen. Brandstofverbruik is opgenomen in de footprint.

Gas, elektra- en brandstofverbruik zijn in zijn algemeenheid vastgelegd, niet per project.

De accuratie kan verbeterd worden door een berekening per project te maken.

NOTA infra heeft in 2016 aandacht besteed aan interne en externe communicatie. CO₂ is een vast agendapunt bij verschillende overlegmomenten.

2.3. Overige bevindingen

Onderwerp	Constateringen
Is het logboek bijgehouden?	Ja
Is er een nieuwe energie audit uitgevoerd? Zijn er actiepunten uit de energie audit voortgekomen?	aan de hand van nota's en eindafrekeningen van de leveranciers. Er zijn een aantal actiepunten geformuleerd.
Indien einde jaar: Is er een emissie inventaris rapport opgesteld? Zijn hier corrigerende maatregelen uit voort gekomen?	Ja, ook hier geldt dat gebruik is gemaakt van eindafrekeningen van energieleveranciers.

2.4. Corrigerende maatregelen

- Ook energie audit uitvoeren op elektraverbruik projecten;
- Energieverbruik per project registreren om een duidelijk overzicht en referentie uitgangspunten te krijgen.

3 Invalshoek B: Doelstellingen

In dit hoofdstuk worden alle onderdelen uit categorie B conform niveau 3 op de CO₂-Prestatieladder 2.1 gereviewed.

3.1. Voortgang doelstellingen

Voor de voortgang van de doelstellingen wordt verwezen naar het document 3.B.1_2 Review CO₂ reductiedoelstellingen.

3.2. Overige bevindingen

Onderwerp	Constateringen
Is er (nieuw) onderzoek verricht naar mogelijkheden voor energie reductie? Zijn hier actiepunten uit voortgekomen? Is dit gedocumenteerd?	Er is geen nieuw onderzoek verricht. De doelstellingen die n.a.v. de eerste inventarisatie zijn geformuleerd zijn ook van kracht in 2017
Is op de nieuwste versie van de doelstellingen en maatregelen een managementverklaring afgegeven?	Er is een algemene managementverklaring uitgegeven waarin elementen van de CO ₂ prestatieladder zijn opgenomen.
Is het energie meetplan bijgewerkt?	Het huidige energiemeetplan is in 2016 geactualiseerd.

3.3. Corrigerende maatregelen

- Onderzoek mogelijkheden om energie de komende jaren te reduceren. Denk daarbij aan:
  - Individuele en collectieve voorlichting medewerkers
  - Efficient gebruik machines en gereedschappen (het nieuwe rijden)
  - Afbakenen geografisch werkgebied.
  - CO2 opnemen in werkplekinspecties
  - Efficiëntere zakelijke kilometers (carpoolen)
  - Schonere energievormen toepassen.
- Beschrijf ook doelstellingen voor de CO2 prestatieladder en controleer de voortgang
- Hou het energiemeetplan actueel.

4 Invalshoek C: Transparantie

In dit hoofdstuk worden alle onderdelen uit categorie C conform niveau 3 op de CO₂-Prestatieladder 2.1 gereviewed.

4.1. Communicatiemomenten

Communicatievorm	Constateringen
Is afgelopen half jaar intern gecommuniceerd over: - CO₂ footprint; - (Sub)Doelstellingen; - Maatregelen; - Mogelijkheden voor individuele bijdrage; - Huidig energiegebruik; - Trends binnen het bedrijf.	1. Er is middels toolboxmeetings intern gecommuniceerd over energiereductie en bijbehorende onderwerpen. 2. CO₂ wordt regelmatig tijdens overleg momenten besproken.
Is afgelopen half jaar extern gecommuniceerd over: - CO₂ footprint; - (Sub)doelstellingen; - Maatregelen; - Mogelijkheden voor individuele bijdrage; - Huidig energiegebruik; - Trends binnen het bedrijf.	1. Er is onvoldoende extern gecommuniceerd over energiereductie. Het bevoegd gezag is niet nader geïnformeerd. De managementverklaring en de doelstellingen zijn voor raadpleging op
Is ook gecommuniceerd over de voortgang van de doelstellingen (niet verplicht)?	Er wordt regelmatig gecommuniceerd over de voortgang van de doelstellingen.
Staan op de website de nieuwste versies van alle documenten?	De managementverklaring en doelstellingen staan op de website.

4.2. Overige bevindingen

Onderwerp	Constateringen
Is de stuurcyclus opgevolgd? Zijn er aanpassingen nodig in de stuurcyclus?	De stuurcyclus wordt door de KAM coördinator gevolgd
Is de TVB matrix up to date? Wordt dit nageleefd? Zijn er aanpassingen nodig?	De TVB matrix op papier is up to date en geeft thans geen aanleiding tot aanpassen.
Is de inventarisatie externe belanghebbenden nog up to date? Welke wijzingen dienen er plaats te vinden?	De inventarisatie externe belanghebbenden wordt beheerd door de KAM coördinator.

4.3. Corrigerende maatregelen

- Zorg voor betrouwbare managementinformatie
- Actualiseer de TVB matrix als dat nodig is. Neem het op in de planning interne audits.
- Maak een overzicht van externe belanghebbenden (Stakeholders)

5 Invalshoek D: Sector- en keteninitiatieven

In dit hoofdstuk worden alle onderdelen uit categorie D conform niveau 3 op de CO₂-Prestatieladder 2.1 gereviewed.

5.1. Constateringen

Onderwerp	Constateringen
Is de inventarisatie sector- en keteninitiatieven nog up to date? Welke wijzigingen dienen er plaats te vinden?	Er wordt door de KAM coördinator deelgenomen aan een regionaal initiatief. Er wordt onderzocht of kan worden deelgenomen aan initiatieven bij Julianaplein in Groningen door Herepoort vof.
Is deze wijziging besproken in het managementoverleg?	Ja, de directie is op de hoogte gebracht.
Zijn er initiatieven bijgekomen waar aan deelgenomen wordt / een passieve rol in gespeeld wordt.	Er zijn nog geen nieuwe initiatieven bijgekomen. Zie ook het bovenstaande.
Welke activiteiten zijn er afgelopen half jaar geweest omtrent het initiatief waar een actieve rol in wordt gespeeld? Denk aan: - Deelname in werkgroepen; - Publiekelijk uitdragen van het initiatief; - Aanleveren van informatie aan het initiatief.	In 2017 zal de CO ₂ verantwoordelijke (KAM coördinator) onderzoeken aan welke lokale en sector initiatieven nog meer kan worden deelgenomen.
Is er voldoende budget beschikbaar voor actieve deelname aan het initiatief?	Ja.

5.2. Corrigerende maatregelen

- Verder verkennen en uitwerken van de mogelijkheden om actief te participeren in initiatieven t.a.v. de sector.

6 Projecten

Alle eisen uit de CO₂-Prestatieladder zijn ook van toepassing op projecten waarop fictief gunningsvoordeel verkregen is. Onderstaande tabel betreft een checklist of binnen deze projecten aan alle eisen is voldaan. Deze checklist dient per project ingevuld te worden. Er zijn geen lopende projecten waarop fictief gunningsvoordeel is verkregen.

6.1. Constateringen

Onderwerp	Constateringen
Is er een energie audit voor het project uitgevoerd?	Nvt
Is er een footprint voor het project berekend?	Nvt
Is er onderzoek gedaan naar mogelijkheden om het energieverbruik te reduceren?	Nvt
Zijn er doelstellingen, subdoelstellingen en maatregelen opgesteld?	Nvt
Zijn de doelstellingen, subdoelstellingen en maatregelen gereviewed?	Nvt
Is er een energiemeetplan voor de energiestromen binnen het project?	Nvt
Is er een stuurcyclus CO ₂ reductie opgesteld?	Nvt
Zijn taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden inzake CO ₂ reductie vastgelegd?	Nvt
Zijn externe belanghebbenden geïdentificeerd?	Nvt
Is er een communicatieplan opgesteld?	Nvt
Is er afgelopen jaar intern en extern gecommuniceerd over de projectfootprint, doelstellingen, subdoelstellingen en maatregelen?	Nvt

7 Doelstelling per eis

Eis 1A Het bedrijf weet welke soorten energie gebruikt worden

Nota beschikt over een overzicht van energiesoorten en verbruikte hoeveelheden over 2016. Energiesoorten en verbruikte hoeveelheden zijn in een raamwerk vastgelegd.

Eis 2A Het bedrijf weet per soort energie hoeveel er wordt gebruikt, gedefinieerd naar de verschillende activiteiten van het bedrijf

Nota beschikt over een overzicht van energiesoorten en verbruikte hoeveelheden over 2016. Vanaf 2017 worden de energiesoorten en verbruikte hoeveelheden in een raamwerk vastgelegd, onderverdeeld in werkplaats en projecten, zodat het resultaat voor iedere belanghebbende voor raadpleging beschikbaar is. Er zijn in 2016 geen projecten uitgevoerd met een CO₂ gerelateerd gunningvoordeel.

Eis 3A Het bedrijf heeft een CO₂ administratie, waarbij geen discussie is over de hoeveelheden en over de berekeningswijze. Het bedrijf heeft inzicht in de belangrijkste aangrijpingspunten voor de reductieaanpak.

De CO₂ administratie wordt jaarlijks geactualiseerd. Er is geen tussentijdse registratie van CO₂ uitstoot in de werkplaats of op lokatie. Ook hier geldt dat er in 2016 geen projecten zijn uitgevoerd met een CO₂ gerelateerd gunningvoordeel. De CO₂ administratie wordt in 2017 voor de werkplaats per kwartaal bijgewerkt en op lokatie met CO₂ gerelateerd gunningvoordeel na afloop. Naar aanleiding van de administratie zijn CO₂ reductiedoelstellingen vastgesteld en worden de komende jaren uitgevoerd.

Eis 1.B Het bedrijf weet per energiestroom waarop bespaard kan worden. Per besparingsmogelijkheid is inzicht op welke activiteit van het bedrijf dit betrekking heeft.

Het is moeilijk vast te stellen welke besparingen per energiestroom zijn behaald. Ook in 2016 heeft Nota auto's en zelfrijdend materieel ingeruild voor auto's en materieel met een lagere CO₂ uitstoot. Er is nog geen beslissing genomen over het toepassen van wind- en zonne-energie. De overweging wordt in 2017 voortgezet.

Eis 2.B Het bedrijf beschikt over een kwalitatief beschreven energie reductieambitie.

Nota heeft de reductieambitie in percentages beschreven voor de komende jaren. Ondanks het feit dat er nog geen projecten zijn uitgevoerd met CO₂ gerelateerd gunningvoordeel wordt de reductieambitie ook daar gestimuleerd. De ambitie is op de website te raadplegen.

Eis 3.B Het bedrijf formuleert een ambitieuze, onderbouwde doelstelling voor energie en CO₂-emissiereductie (scope 1 en 2), waarbij rekening is gehouden met de relatieve positie ten opzichte van bedrijven met vergelijkbare activiteiten met betrekking tot de huidige CO₂-prestatie en/of genomen reductiemaatregelen. Ook wordt rekening gehouden met innovatieve ontwikkelingen.

Nota heeft de reductieambitie in percentages beschreven voor de komende jaren. Ondanks het feit dat er nog geen projecten zijn uitgevoerd met CO₂ gerelateerd gunningvoordeel wordt de reductieambitie ook daar gestimuleerd. De innovatieve ontwikkelingen hebben betrekking op CO₂ reductie bij projecten door vernieuwing of vervanging van verouderde machines. 'Het nieuwe rijden' wordt verder ingevoerd bij onze werkzaamheden.

Eis 1.C Het bedrijf betreft alle medewerkers bij het ontwikkelen van energie- of CO₂-reductiebeleid, waarbij helder wordt gecommuniceerd waar de grote uitdagingen liggen voor het eigen bedrijf en de eigen activiteiten.

Met medewerkers zijn de reductiedoelstellingen in 2016 zowel collectief als individueel besproken. De werking van de CO₂ prestatieladder en de CO₂ doelstellingen worden inmiddels steeds vaker als agendapunt bij overlegmomenten opgenomen .

Eis 2.C Het bedrijf werkt aan draagvlak binnen het bedrijf om te zoeken naar effectievere energie- en CO₂-reductie-maatregelen. Het bedrijf stimuleert eigen medewerkers om met verbetervoorstellen te komen en koppelt terug wat er met deze voorstellen gebeurt. Het bedrijf weet welke externe belanghebbenden belang kunnen hebben bij energie- en CO₂-reductie binnen het bedrijf. De medewerkers van het bedrijf die een relevante bijdrage kunnen leveren weten wat er van hen wordt verwacht.

Medewerkers zijn bewust om mee te denken en mee te werken om CO₂ uitstoot te blijven beperken. Plannen van medewerkers om dat te bereiken zijn nog niet ingediend. In 2017 zullen medewerkers gestimuleerd worden om met reductieplannen te komen.

Eis 3.C Het bedrijf stelt door middel van communicatie externe relevante deskundigen in staat een kritisch oordeel te vormen over de inspanningen van het bedrijf, ook ten opzichte van andere bedrijven.

De doelstellingen en beleid zijn inmiddels gepubliceerd op de website. Resultaat van doelstellingen zijn alleen intern gecommuniceerd.

Eis 1.D Het bedrijf weet welke initiatieven er zijn die potentieel maatregelen kunnen opleveren die relevant zijn voor het bedrijf. Het management heeft uitspraken gedaan over eventuele deelname aan deze initiatieven.

Nota heeft aangehaakt bij sectorinitiatief 'Sturen op CO2' van de regio Noordoost Nederland. Het hoofdthema voor 2017 is '*Inzicht in brandstof*'. Verder wordt het initiatief van combinatie Herepoort (Aanpak Ring Zuid Groningen) onderzocht.

Eis 2.D Het bedrijf weet welke informatie van nut kan zijn voor zijn projecten (gekoppeld aan 2.B en 2.C) en neemt deel aan een initiatief dat beantwoordt aan de eigen kennisbehoefte.

Durk Deinum heeft in kaart gebracht wat de eigen kennisbehoefte is en doet inmiddels mee aan bovengenoemd initiatief. Een voorbeeld van een dergelijk initiatief kan zijn de herstructurering van het Julianaplein in Groningen waar verschillende initiatieven worden opgestart.

Eis 3.D Het bedrijf draagt bij aan en maakt gebruik van de ontwikkeling van nieuwe kennis, in samenwerking met anderen, gericht op potentieel effectieve reductiemaatregelen.

Durk Deinum heeft in kaart gebracht wat de eigen kennisbehoefte is en doet inmiddels mee aan bovengenoemd initiatief. Een voorbeeld van een dergelijk initiatief kan zijn de herstructurering van het Julianaplein in Groningen waar verschillende initiatieven worden opgestart.

8 Reflectie

Nota infra is drie jaar geleden begonnen met de CO2 prestatieladder. Alle betrokkenen hadden reeds ervaring met verplichtingen die ISO9001 en VCA met zich meebrachten en de verwachting was dat de CO2 taken eenvoudig ingevoerd zouden worden. Dat pakte helaas anders uit. Zoals bij veel andere bedrijven is het ook voor de medewerkers van Nota Infra lastig om hun taken en verplichtingen op CO2 gebied onder de knie te krijgen. Het gaat wel elk jaar beter. Het milieu en CO2 bewustzijn groeit. Durk Deinum, de CO2 verantwoordelijke en tevens KAM coördinator heeft informatie op de website gezet en doet mee met een initiatief. Ook voor het komende jaar zullen wij op zoek gaan naar voor ons relevante initiatieven. Andere maatregelen die zijn getroffen om onze CO2 uitstoot te reduceren zijn te vinden in ons materieel en de auto's. In 2016 zijn diverse machines en auto's vervangen, waarbij wij bewust gekeken hebben naar CO2 uitstoot. Vrij recent zijn twee nieuwe bussen besteld die voldoen aan strenge eisen.

Wij zullen in 2017 tijd vrijmaken om ervoor te zorgen dat onze medewerkers voortdurend worden geïnformeerd over onze en hun taken en verantwoordelijkheden en om ervoor te zorgen dat Durk Deinum kan inschrijven bij nieuwe initiatieven.

Colofon

auteur(s) Cor van der Sluis (informatie aangeleverd door Durk Deinum)
kenmerk Review CO₂ Reductiesysteem Nota Infra
datum 1 februari 2017
versie 17-1
status Definitief